

विनि। यशोदेवा ॥ बुद्ध्यानिजकार्यमनुस्थितं ॥ बुद्धिरस्ति यदेवातेव जसुधुपरांतिर्क ॥ भजनिर्डाः
 । वमाला निरुक्त्या ॥ विदेवयः ॥ ॥ इति सुकस्य नौ द्वितीयः ॥ १ ॥ अनेषु ४ यभाव
 यती ॥ बुद्ध्यानिजकार्यमनुस्थितं ॥ बुद्धिरस्ति यदेवातेव जसुधुपरांतिर्क ॥ भजनिर्डाः
 रि ज्ञातं त्वमात्मनः ॥ तारु कस्यमतः ॥ ॥ सुकः कथयति ॥ अस्मिन्नि गालंतीनगरी ॥ तत्र ॥ दशना ॥ ज्ञातः
 निमलो नाम वलि ॥ नह्ययत्नी द्वयं यजेत ॥ ॥ सुकः कथयति ॥ अस्मिन्नि गालंतीनगरी ॥ तत्र ॥ दशना ॥ ज्ञातः
 या ॥ अस्मिन्नि गालंतीनगरी ॥ तत्र ॥ दशना ॥ ज्ञातः
 स्य विमलस्य ॥ तत्र ॥ दशना ॥ ज्ञातः

देवि

यं दानादिना परदयेण परितो ॥ ॥ सुकः कथयति ॥ अस्मिन्नि गालंतीनगरी ॥ तत्र ॥ दशना ॥ ज्ञातः
 न निषेवितः ॥ ततो वहि ॥ सुकः कथयति ॥ अस्मिन्नि गालंतीनगरी ॥ तत्र ॥ दशना ॥ ज्ञातः
 तत्र क्षणद्वयनित्य ॥ सुकः कथयति ॥ अस्मिन्नि गालंतीनगरी ॥ तत्र ॥ दशना ॥ ज्ञातः
 तेषां ॥ ततो रा ॥ ततो व ॥ सुकः कथयति ॥ अस्मिन्नि गालंतीनगरी ॥ तत्र ॥ दशना ॥ ज्ञातः
 दायकं ॥ सुकः कथयति ॥ अस्मिन्नि गालंतीनगरी ॥ तत्र ॥ दशना ॥ ज्ञातः
 ततो द्वयोर्मध्ये न के ॥ सुकः कथयति ॥ अस्मिन्नि गालंतीनगरी ॥ तत्र ॥ दशना ॥ ज्ञातः
 ॥ यतः रा ॥ सुकः कथयति ॥ अस्मिन्नि गालंतीनगरी ॥ तत्र ॥ दशना ॥ ज्ञातः

समुद्रोक्तसुन... नद... निवहेत... तेनिरायं चरितं य
त... तत्क... यं सा...
यष्ट... किं यु... योपा... रु...
सह... क... मा...
प्र... क... ती... य...
ति... स... त्वः... सध... ती... रा... ता... नि...
त्य... य... तावती... सु... ॥ इति...

देवि

... अ... मा... कुरु... न... द... वि... क...
... य... ति... तो... य... न... वि...
... त... वि... न... त... सोम... मा...
... वि... न... ज... नि... न... त...
... मोहिनी... वि... न... वि...
... य... ति... स्त्री... वि...
... अ... य... वि...

होहिउणिंसयहियरिवनु। आयहअडहसिदकह नउरु कत्यसपनु॥ **॥सुख॥** मणपीडिओयरेहिदि
 ॥**मिओओ**अविचितयागनेहि। आनजकतत ॥ **आता**एपु रिसाणदुत्तहाणि द्वा॥ **मणपीडितः** वरे
 ॥ **मजियोग**अविनायाएहीतः। येनकतकुदि **मिओ**पुरुषाणां दुत्तजानिडा॥ राजातिनिप्रजाबु कः
 ॥ **मिशा**मतिवा **मजियोग**पुतामादूयइद॥ **ह** ॥ **मि**के **मो**का **मो**नितातोहात्यकारां **मि**निवेदयः
 ॥ **म**वालयपुतामाह॥ हेराजनामां **म**दूय **म**वालयपुतामाह॥ **म**वालयपुतामाह॥ **म**वालयपुतामाह॥
 यावनिजोयद्या। आयहेव **म**जियोग॥ **म**जियोग॥ **म**जियोग॥ **म**जियोग॥ **म**जियोग॥
 ॥ **म**नयुण्यशेयाहतता **म**जियोग॥ **म**जियोग॥ **म**जियोग॥ **म**जियोग॥ **म**जियोग॥

श्री

स्यार्थाः तस्यर्वाधवा। यस्यार्वास्सयुर्मां तो केयस्यार्थाः सुवजीवति॥ **॥तथा॥** जीवतायिमृताः यंवद्यासेनपरिकी
 र्तिता। दरिडोवाधितोमूर्खोयवासीयरसेवकः॥ **॥तथा॥** इहलोकेयिधनिनः यरोयिसु ननयते। सुजनोयिदरि
 डाणांततक्षणाद्वेनायते॥ **॥पू॥** तेयदयूज्योवायदगमोयिगम्यते। तंगतेयदवैयोयिसप्रजाबोधनस्यहिः
 ॥ **म**जियुण्यका **म**जियुण्यका **म**जियुण्यका **म**जियुण्यका **म**जियुण्यका **म**जियुण्यका **म**जियुण्यका **म**जियुण्यका
 नायकः **म**जियुण्यका **म**जियुण्यका **म**जियुण्यका **म**जियुण्यका **म**जियुण्यका **म**जियुण्यका **म**जियुण्यका
 मवीति। वाणार्थमन्नेहिसमाचरंतिमतस्तानयत्नमर्तनुतेषां॥ यावत्सुतस्यघाटनायउत्तिष्ठतितावत्तुष्ट
 सनूजगादः अहंतवयतिदिनंयश्चयश्चमण्डका न्दास्ये॥ ममालयेपाप्राः॥ यातर्वाहायरंयिदृर्दरहस्यं

नयनीयः कथितं वमद्वयो वितर्णं न विष्यति ॥ समुपतिवनिक नित्यं माणु कथञ्चकं नार्थी ये समर्थयतित दैविः
 कं माणु यञ्चकं घृतखाण्डसहितमादाय निजकुम्भत्रिप्रीवकारनित्यं वः तद्वा यथियदर्शी स केतगृहे वारुणा
 मासः तान्माणु कानू गोपिता गृहे वारुणा मासः निजसत्त्वा मंदोदर्या तृप्तिपथं तनित्यया हिणोत्तः अन्यदा श्री
 १३ सासर्वा यप्रदः पद्मन्ययिमाणु का कौगमन निदानं न जानाति कथं स्यादिति किं ॥ सा वा वये ततस्तस्याः युः
 सुक रस्त्री कयदा दूतेः सखित्वं यदि नमह्यकं कथयसितत्कः स्नेहैः ॥ उक्तं च ॥ ददाति षति गृह्णाति पुत्रमाख्या
 तिपृच्छति ॥ नुक्ते जो जयते चैव षट् द्विधं पीतिलक्षणां ॥ ततः यमि न्याह ॥ ममयति रिदं तु हृद्यमयिममाग्रे न वूः
 ते मया शातशः पृष्टः ॥ तयोर्क ॥ तर्हित्वदीयं जीवितं हूय यो वनमयि निरर्थकमेव ॥ इदमयिनो ज्ञायितं ॥

ततः यमिनीपतिं पृच्छति कथं प्राप्तिः ॥ यतेराह ॥ विधेः यसादान् ॥ उक्तं च ॥ न ग्राशस्य करणयिष्ठिततनो
 ज्ञानेन्द्रियस्य शुभाकृत्वा सुर्विवरं स्वयं प्रति तो न त्तं मुखे जो जिनः ॥ तृप्तिस्तत्पिशितेन सत्वरमसौ तनैव दया
 ते यथास्य स्याति वृत्तदैवमेव हि नृणां वृद्धो जंये कारणां सारनकथयतित दाञ्च न शर्नं वक्ते ॥ पतिराः
 ह ॥ यमि कथिते महती हानिः यश्चाज्ञाये न विष्यति ॥ एवं बोधिता मान आग्रहं मुञ्चति तदानेनैवः
 दैवो न रुतचित्तेन कथितं ॥ उक्तं च ॥ यस्मिन् देवाः उच्यंति दुरुषा ययरात्रव बुद्धितस्याः यकर्षति न
 हते ज्ञातमोहितं ॥ तेन वरा नन्वि कमाह बुद्धिमुक्ते न तु ह्यं कीर्तितं यते ॥ हीनयुष्मद्वुद्ध्या मुच्यते ॥
 उक्तं च ॥ रामो हे ममृगं न वेत्ति न द्रव्यो यां न नृत्ति नि जानू विपादे वसवत्सुधेनु हरणे जानामति शार्तु

१५
३३

[illegible]

श्रुतोपि विप्रदाकरोति मुजनः परस्य उकारं । अथ नयत्यन्यतार्थं वन्दनतरुः सरुस्रखण्डेपि ॥ ततश्च स
योगीनेति याह ॥ एतस्मिं सिन्दूरं हस्ते सुवर्णं च शतानि हे विप्रनित्यदा स्थितिः इत्युक्त्वा पर्यकीकृतसिन्दू
रमर्थयामासः परं एतन्नान्यस्मै दातव्यं ॥ अन्यथा मां समस्यति इत्युक्त्वा अर्थितः यदा दोषा द्विजः सिन्दूरं
संशतिः तदा हस्ते सुवर्णं च कंददाति ॥ सा वरत्नावती पुरीमा गत ॥ तत्र स्थगिकां वेश्यां नित्यं कायतेः
सा च द्रव्यगमनं न जानाति ॥ कुहिनी पृच्छति ॥ हे वासुदेव विप्रः किमपि व्यवसायादिकं न विधत्ते परं दुः
खं वितरते कस्मादिति ॥ ततो वेश्या पृच्छति ॥ कुता धनागमनं ते न तस्यै कश्चित् ॥ दर्शुं च ततो दद्यात्तावे कु
हिनी गृहान्निस्सारितः ॥ उक्त्वा ॥ विश्वासयति यन्नानां वचने का विदग्धता । अङ्गु मारुत्यमुद्रस्य हंतुं । कः

नमो रूषी ॥ तदप्रश्यन्त्यथैव जगत् रिया दुखितं हृमिति वदत् तता विवादसं दत्तः ॥ **कुहिन्याह** ॥ धूर्तः
सोमस्तु तातु शोधनहो नो जगत् मत्ता ॥ नो न वग्रह प्रसो न्न समं जसमी दृशी ॥ जनैर्गुणैरसं जा र्थं राजा कर्ष्यं स
घते ॥ यरं सत्यमिदं जातं सिद्धं न दयतः ॥ सच जनैर्द्विदो ॥ शोको यमिति ज्ञात्वा निजोदितः ॥ तत्र सिद्धूर्योः
नानुमेत ययो ॥ ॥ तं वायिक मार्कः स्वमिका यति निर्वधात् नार्तं तस्यायितेनाख्याते वसि नूरस्थमिकायाने
वदिदृश्यं नूव नवसि नूरमेवं तथा ॥ जगति च विविधं न ॥ एवं कथयित्वा बाल्य एतान्
जगाम ॥ **इति मुकुटसप्तमोऽध्यायः** ॥ **शुकः कथयः**
देवि ॥ तय एतान् गृहं जगाम ॥ **राजानमाह** ॥ राजा ग्रहः कर्तुं युज्यते ॥ **यतः** ॥ रा

ज्ञाने वासि ब्रह्मः कार्यः शुभे वासः कर्मणि ॥ तदनुग्रहणी नूरातो विमरुतीतनुः ॥ आख्याते वतया तु
न्यं वनिष्पु शायथा नवत् ॥ नवा हेर्न गृहं राज नूथा न व्रज वि श्रुति ॥ **राजा** ॥ हृत्ति कथने तत् ॥ **बाल्यः**
एतान् गृहं ॥ अस्ति पृथ्वी तले विरं नाम आर्तं तत्र विक्रमे राजा नू वान सुन्दरो नाम तद्गार्थ्य शुभगाना ॥
कुलया साव नर्तु गृहं इहिका नायु पत्नेनाजिनी विताती मंत्राणा पूर्वमेक को वनिग्य क्ष गृहस्थितः ॥ तां
सकाममजजत् ॥ यदा वदि ॥ इति यत्पानि दारिता तदा सुखी आहा हे सुखि अथ त्वया सुपुरुष यः
आयतते आकारिणी यः ॥ यथा तत्र गत्वार मेहं त्वया वप्रयिग ता र्थाय आद स्र दृहं ज्वालनी र्यं य
था शक्तो र्यं जने मां गतां क दश्चिन्न जानाति ॥ अत्रांतरे अर्हंतं पुरुषं नुक्ता यद दृया समाग दामि ॥

कार-

[illegible]

三

तावलोकासहासावचूयः पुष्योत्करः सः अनिराजानमाश्रास्य कृतकोपे द्विजात्मजाः सप्तत्रिणमकथयत् ॥
मं श्रुयि श्रुयं वलं यावित्वा श्रुतं ॥ स्वामिनस्त्वदीयाराज्ञीराज्ञो नाडिका निराहृतानमूर्ध्नि ताराज्ञाभिः
सकोपेन कथितः हेमनि त्वया इदं दृष्टं श्रुतं वा इत्युक्तं ॥ ॥ मं श्रुयत् ॥ यदि स्वामिनः प्रत्येतित दार्कं बुद्धं
मदतार्थं स्वयमेव श्रुत्वा लोकयतु देव ॥ एवं कृते साताराणां सर्वमज्ञासीत् ॥ मं त्रिणा द्विजसुतायाश्च मुखमवलाका
मिदमित्यवादी ॥ ॥ यदि स्वामिनि द्विजपुत्रा गृहं गच्छन्ति तदा ह्यस्य निवेदितं तं मया युक्ती कर्तुं इत्ये
वमुत्तरा राजाश्रास्य तीक्ष्णसर्जयत् ॥ निजराज्ञी गृहे त्वं मया स्यासीतो नरोदयः ॥ विश्वसितश्च ॥ सा च निजः
तासां द्विसर्जिता ॥ श्रुत्वा पुष्यरासे द्विजसुता श्रुतिं दत्वा सर्वं गृहं जग्मतुः ॥ ॥ शुकप्रजावती पाह ॥ तदा
स्थिर

लभयिक ल्याणिमाकुरु अद न प्रदं यद प्रहयरो तो के विलक्षौ विकला क्ववत् ॥ इति मुकुसुमसूतौ न
 वमी कथासंग्रहः ॥ २ ॥ अथ नमो भगवते पुनः प्रवृत्तौ शुक्रमाह ॥ किं कर्तव्यं मया कीरत्वं तवा शिष्यवत् ॥
 शुक्रः आह ॥ यदि तस्मिन् स्वर्गं गच्छीत स ह्यपि नी ॥ अस्ति राजयु
 रं नाम नगरं ॥ तत्र वंद्यं यद्वा यद्वा ॥ तत्कलत्रं वरहारयः विष्णुः कर्तव्यं वप्रयत्नं गच्छेत् कुदुमिकः ॥ त
 त्कलत्रं परदुःखं यद्वा यद्वा ॥ तत्कलत्रं परदुःखं यद्वा यद्वा ॥ तत्कलत्रं परदुःखं यद्वा यद्वा ॥ तत्कलत्रं परदुःखं यद्वा यद्वा ॥
 तावत्तं हृदि स्थः दत्ति मंड ॥ तत्कलत्रं परदुःखं यद्वा यद्वा ॥ तत्कलत्रं परदुःखं यद्वा यद्वा ॥ तत्कलत्रं परदुःखं यद्वा यद्वा ॥
 श्रीगारदद्यासान्ना कृता ॥ तत्कलत्रं परदुःखं यद्वा यद्वा ॥ तत्कलत्रं परदुःखं यद्वा यद्वा ॥ तत्कलत्रं परदुःखं यद्वा यद्वा ॥

उक्तः यतः त्वया एतानि निजि एतानि देवा उवाचानादानीतानि ॥ अत इयं दीदृशीर्मजाता तथया युगन स्यात् ॥
 ततः स एव मूढ एव कर्तुं ग्रहिला जगम ॥ तदन्तरं तया गृहादु ययति त्रिं काशितः ॥ इति कथां शुक्ला प्रजा
 वती मुदा ॥ इति मुकुसुमसूतौ दशमी कथासंग्रहः ॥ १ ॥ यदोष समये न्यस्मिन् कामिनी काममोहिता ॥ विनये
 न शुक्रं आह गच्छामि यदि मन्यसे ॥ शुक्रः आह ॥ अथ वश्यमेव गंतव्यं त्वया सिद्धं तन्निश्चया ॥ मनोज्ञीष्ट यथाः
 निम्रे गच्छ को वारि वारयेत् ॥ २ ॥ यतः सा सितया यत्र कर्तव्यं किं विदुर्त ॥ तरारं त्रिकया पूर्व वा स्रणा
 द्भुतं कर्तुं ॥ सा पृथुति कथमेतत् ॥ शुक्रः आह ॥ अस्ति राजिला खो ॥ अमः ॥ तत्र विलाचने ग्रामिनः
 तद्वा र्थो रतारं त्रिका परतपि या ॥ तत्र न नृपकोपि कामयेते ॥ ततः सा जलया जात घटमादाय वायी प

२३
शुक

प्रा॥ ॥ इति शुकसप्ततौ द्वादशी कथासं ग्रहः ॥ १२ ॥ सानिर्तविनी अन्येषु श्रुतिता ॥ शुकेनोक्तं ॥ युक्तं
विशालाक्षियरं तु यद्दृष्टं यथायाते यतौ वेत्ति धनश्रीरिव जामिर्तु ॥ ॥ यथावत्याह किमेतत् ॥
कः पारु ॥ अस्मि यथावती पुरीः तत्र धनया तो नाम वनिकः तस्य जार्था प्राणो न्योपि यि पारु किमी तत्रः श्री
मिथुनं परस्परं की उति अन्यदा वनि पुष्पासारमादायतामायद्दे शांतरं जगाम ॥ सावतस्मिन् गते सः
स्थिता ॥ नाश्राति नवसानुक्तेन जत्यति सुखी समी ॥ निरस्तशेषं स्कारास्वदेहे पियराशुखी ॥ मलयातिः
तमाहूठाकोकिला लायडि एडि मः ॥ मलिका मोददूतश्च मधु पारवमङ्गतः ॥ अन्यदा तु समायातो वसंत
कालराट् क्षितौ ॥ मनोपिविक्त्रि यो याति यस्मिन् यमिनी किला ॥ तस्मिन् वसंतो तस्वे गृहो यस्थिताना गः

रीरमणीयकमलो कयौवनं त्वं च निनिन्दत इति तज्जासुखी जमा ॥ हे जगिनि तज्जा ॥ यश्च वयश्चुमाह
र्थं विधेहि ॥ यतः ॥ गायते किल रं जो कको किलारा वडि एडि मः ॥ उदनस्य द्वि पक्षे वदसंते न प्ररा रे
॥ मुचतुमानितः सर्वे मानं से वतु ॥ त्वं च यथावर्त ॥ ततः त्वमाह कुतः
यः साहस्यः इत्युक्ते धनस्त्री गमाह कः येन वनी ॥ नाहं हितं मुसं यद्भवत्या रोचते तद्वा विधेरिः
ततस्तया सत्या नरांतरेण योजितं ॥ यदा वते न उययति न सः ॥ श्री आत्मशक्ता ताता तदीय शिरा
णी क्षिन्वा ॥ ॥ आगतो जतो तदा कथं जवति ति दुःखः ॥ ॥ शुभः ॥ तत्काले च यनिर्द्देशांतरा दाजः
गाम ॥ तस्याश्च पतिर्गृहद्वार समाययो ॥ तया त्वं विचिंत्य उक्तं ॥ न वदं रुद्वारि स्थायतां यावत्सर्वं

२६
शुक

तत्त्वदमत्यर्ल ॥ ॥ यत्तावतीयाहकथमेतत् ॥ ॥ ~~कोवती~~ ॥ अस्तिदिशोनामपुरीः तस्यां जन्मवत्तु
नामवनि कस्या नाश्यावयलासैरिणी यदातया अतिशयेन नृषितायै स्यात्तावत्तावत्तुनां कथयामास
यदि इयं वहिः शायिनी यदावसातद क्तातया युक्तं ॥ अयमेव वहिः शायिनी नृदेव ततः तैस्मिन्निहत्वा
निर्वृत्तः ॥ यः कोपि अयमवृत्तिवह्निः शायी सायराधिनी वधे कृते सावयला सुर्षयति विहाय वः
हिर्जता तस्यां वहिर्गतायां स्त्रियां ततः दारं दत्तामः यः दारं दत्तं कृत्वा समागतयाः स्त्रियाः दारं
नायातयति तदा सावयला कूये यः कर्तुं न शक्नोति दारं दत्तं ॥ ॥ तपिवह्निः स्थास्य प्रियमिदं उत्तरं
वृत्तादहं नरो दिहुमारजत ॥ सावित्री नोपनयनादिति तं ताति मधोनिनाय ॥ ततस्तत्परं मिथुः

श्री

नदीदिर्घः कारयत् ॥ ॥ ततः नयावृत्तिर्न - प्रेयः ॥ ॥ शुकः ॥ यत्तावती सुधा ॥ ॥ इति शुकः
ततः ॥ ॥ यत्तावती सुधा ॥ ॥ इति शुकः
यदेव मनसो ॥ ॥ इति शुकः
तदेव मनसो ॥ ॥ इति शुकः
एतदेव मनसो ॥ ॥ इति शुकः
इति शुकः ॥ ॥ इति शुकः
इति शुकः ॥ ॥ इति शुकः
इति शुकः ॥ ॥ इति शुकः

२९
शुक्र

प्रजावतीशुक्रययद्व॥ ॥ शुक्रः पारु॥ न ह देविमनोऽत्र मते ते नरीतरं। कलिका वयदावेस्त्रियतिर्वदन
मद्रुतं॥ अस्ति शीलापुंरनामस्थानं तत्र भोजनाः साश्रुप्राप्तते तत्र कर्षकः पुरा खो धनी। तस्य वकाली का
जोयी परं कुटिला कुतदाव॥ सानदी तरे निद्रे श्वरं सुखं यो पुरा शानं वासणी कामयते॥ तदा शक्तावरा
त्रैषणेशिका दूतिका सुहायानदी त्रीत्या तदति कीषा प्रोतिः अन्यदा जज्ञी ज्ञातं॥ सतत्र गतस्तत्र रित्र अत्रो
पणाययावत्सानदी तीरं गता तया तत्र दृष्टं॥ ततस्तत्र एव दृष्टं पानीय नृत्तं विधाय यत्र वैशिकी मृत्तिका
यटिकी मध्ये न हारिका मण्डलया त्वाते न यत्र ताता ययि त्वा॥ इत्युवाच॥ यद्यमर्षे केतितां दूतिका मुदि
श्यामिनि पुरा त्वया गते त्वं सिद्धे भव न ह्याय वसिः ततः पानीनां दिना नो मध्ये त्वद्रुतं मरणं नः

ततो यदेतद्वचनं प्रमाणां तदा मम यतिश्चिरं जीवतु॥ ॥ यवो शिकयोक्तं॥ एवमस्तु॥ शुक्रा तु ने
नूत्या तं न एव जगाम॥ दूतिकायां शुक्राय जावतीमुक्ता॥ ॥ इति शुक्रस्य तौ एकोनविंशतिकथा समाप्तं
॥ ॥ अन्यदा यजावतीशुक्रं पृच्छति न ह्यामिनि जेह्वं पूरयितुं॥ ॥ शुक्रः पारु॥ बुद्धिरस्त्रियया येषां
मंदोदरं न ह्यामिनी॥ अस्ति पुति सितं न मनगरं तत्र हेमय भो नाम राजा श्रुतिशीलो मंत्रीः श्री यशोः
धरः नाम केनी नाम भार्या तयो ल नूत्या मन्दादरी सा श्रीवत्साय बनिजे कीर्तिपुरी समागताः यदत्ता तं मि
थुनमस्तीव तं कथरं। सा च यतिवशि कया यितुं शरीरं कुट्टिना दक्षु करालया योजितमन्य राजपुत्र
मुपनुक्तं॥ सा च न सत्या नूद्रं स जवात्सं जातो दोहदयो राजतत्तजो मयूरं समारयित्वा जदि

ततः हि मयूरे समागते तन्मार्गं के॥ इति स्थिते मि० उमेना जनने तावान्म तच्चः॥ डि० वि० यो० तत्ते कुदि० या
 ततः तवाव तातं कर्षी वेदा० तत्र सत्यया दोहद्रुहित॥ ततः म० न० वती दृष्टाः तवाव कुदि० ना० गता हीमानि
 ॥ कुदि० न्या० त० म० धूर्त्तं यमा० तनेतु ललितं रा० दि० ए० ना० र्था० जने० शे० ॥ म० धूर्त्तं म० धूर्त्तं युरुजने० धर्मि० श्री
 श० साधु० ध० म० ते० नु० तर्जनाव० नि० धा० तर्जने० गर्बिते० शार्थ० वा० य० जने० न० र० ह्य० क० धि० तं० य० र्था० न० म० धै० गु० णाः
 ॥ तया० व० स० व० म० य० र० दृ० त्ता० तो० नि० व० दि० त० ॥ ना० व० ठि० श्वा० स० र्था० ति० का० कु० दि० ॥ उ० र्त्तं० व० न० वि० भू० ते० द० वि० श्व० से० वि०
 श्व० से० वि० ता० दि० श्व० स० त्वा० वि० श्वा० सा० द्र० म० न० न० मू० ता० द० वि० नि० र्दृ० त० ॥ र० पु० गो० द० युरु० ष० ह्य० कि० श्वि० मे० धी० व० यः
 त० य० न० न० क० वि० त० ॥ यु० र्त्तं० न० यु० र्त्तं० न० ता० वि० र्चि० त्वा० व० दे० ॥ म० ह० तो० नु० रो० धा० त० ॥ ॥ द० व० सो० य० व०

यु०

ततः हि मयूरे समागते तन्मार्गं के॥ इति स्थिते मि० उमेना जनने तावान्म तच्चः॥ डि० वि० यो० तत्ते कुदि० या
 ततः तवाव तातं कर्षी वेदा० तत्र सत्यया दोहद्रुहित॥ ततः म० न० वती दृष्टाः तवाव कुदि० ना० गता हीमानि
 ॥ कुदि० न्या० त० म० धूर्त्तं यमा० तनेतु ललितं रा० दि० ए० ना० र्था० जने० शे० ॥ म० धूर्त्तं म० धूर्त्तं युरुजने० धर्मि० श्री
 श० साधु० ध० म० ते० नु० तर्जनाव० नि० धा० तर्जने० गर्बिते० शार्थ० वा० य० जने० न० र० ह्य० क० धि० तं० य० र्था० न० म० धै० गु० णाः
 ॥ तया० व० स० व० म० य० र० दृ० त्ता० तो० नि० व० दि० त० ॥ ना० व० ठि० श्वा० स० र्था० ति० का० कु० दि० ॥ उ० र्त्तं० व० न० वि० भू० ते० द० वि० श्व० से० वि०
 श्व० से० वि० ता० दि० श्व० स० त्वा० वि० श्वा० सा० द्र० म० न० न० मू० ता० द० वि० नि० र्दृ० त० ॥ र० पु० गो० द० युरु० ष० ह्य० कि० श्वि० मे० धी० व० यः
 त० य० न० न० क० वि० त० ॥ यु० र्त्तं० न० यु० र्त्तं० न० ता० वि० र्चि० त्वा० व० दे० ॥ म० ह० तो० नु० रो० धा० त० ॥ ॥ द० व० सो० य० व०

२१
शुद्ध

मंशुत्रे श्रुतां सगनेषिह ॥ पुनरविममगोदृतीर्तं दृष्ट ॥ कथा मानश्रुय हानन कृतसंज्ञनमं विण्ण श्रुतः । त
त्कथं श्रेष्ठीतल्यिताश्रुतं वमुच्यतां ॥ ॥ ३ ॥ ननीचजनसंज्ञा नरी जडाणि पश्यति । दर्शयते वविकृति
मुखियो वखलो यतः ॥ विच्य दयतु मेव नीचपरका श्राणि वेत्ति नयसा धयितुं । पातयितु मेव शक्तिं नया श्री
नूदृष्टं त्रयिदि । दुर्जनजसंज्ञा काय बागोयि होइ विषुहानी । पिछलनीलयया तो खलसंज्ञे पीतनं ज
तो ॥ ॥ ३ ॥ दुर्जनजसंज्ञा काय त्यागोयि नवति विवधानी । पिछितीरयातः खलसंज्ञे पीतनं ज
नो । रायं नसा कुहिनीयेदि हसं नहंति । तावसावणि क्यु नीसक्ति कर्मवादीत ॥ विजीतो रजनी तावः
या जेदेव कर्तमया । प्रबुद्धं च तथामातस्तद्वेकिं न दृश्यते ॥ मातर्मया एव विधः । स्वप्नादृष्टः । य ४ क

विद र्कयारणमो नवति सकथ्यतां । एवं श्रुत्या मनीषारमु क्तु विनिर्गतः । तस्मात् ॥ २ ॥ सावकुदि
नी ॥ इति श्रुत्या यजावतो मुच्यतां ॥ इति मुकसप्ततोर्विशतिक कथं संग्रहः ॥ २० ॥ अनेयुः प्रजावती शुर्क पृच्छति
स्म ॥ ॥ शुक्रपाह ॥ याहि देवि पुनर्थो हि मदीयमतमीदृशी । यदि वेत्स्यु त्तरं किं विद्यधा बहु तथामृती ॥
तद्वत्वा यजावती याह कथमेतत् ॥ ॥ शुक्रपाह ॥ दाहिता ग्रामे साहुकः कानुकः तद्गृहं यद्दुका
मः तं नक्तु हारिणी यधि न दृति । एको वरि ४ मूलपाता यो ननु क्ते क दावि न्मार्गमुक्ती तनसह । शिला
नतो मूलदवतमि न नक्तु दुकाहता । तया व तातमेव नुक्ति ४ समुत्पद्यती तावयावद्रवा नुक्ति काह य
मि मेद मिदि पृतका नांतर क्तोक्तं । त्वं वरा नो ह्य उक्ते जानक्षितो दृष्ट ॥ तता मया विद्युते

३३
५५

दो बार विरै रिव ॥ तस्य नृपते नार्थाश्रुंगार सुन्दरी नाम विजित श्रृङ्गारित विजुवनं सुन्दरी तया सह कीडिते
स्य ग्रीष्मकरो अवातरत् ॥ यत्र ग्रीष्म समयेषु दृत्तः ॥ श्रृंखरी खरो घघ्राय वदीर्घोतिदुःसहः ॥ खर श्रृयवने
जीरु ग्रीष्मे सर्वं खरं ॥ चन्दनं श्रुविबलं वयानीयं श्रुविशीतलं ॥ सिंघमानोति मधुरः श्रुर्विजयति नाः
चथा ॥ मध्याह्ने चन्दनं येष्वासार्यं मजनसेवनी ॥ रात्रौ राजन वातश्रुतेषां किं कर उच्यते ॥ ॥ ये च रुनः
एषु रुवद् चन्दनयको विकामि मिदुणानये म्मविर्मानि मिषु बियहि अश्रं जह अणोणं घणोणं घणोणं लिङ्गो
उत्तमः ॥ येषु ततथा सुखयति चन्दनं कोपिकल्मनानी ॥ ये मे विलम्बित हृदयं यथा अन्योन्येनालिङ्ग
किं च ॥ ॥ शोभिरिखाड्यं ककलनाभ्यायं कर्मोत्तमं ललाटमं धरमानसं रहरे साख्यं सुरासीयताभि

के नैथिमजा नि दु यार्ण किं यि य मु ए ते य च लो मु हा विजये ना से मा सरा ज जरा ॥ ए वं वि धे यो
 यो व न्य ना म द नि कु य जा व ती जा र्थो स मे तो गृ हो परि नू मि का या मा रू ठः । करै र्शु क्ता यि नि रा त म्ब ॥ आ
 दि त्य य श्चि मां जो नि धि त टे ग त ॥ उ क्तं च ॥ य ति नू त मु य ग ते रु वि धौ वि फ ल त्व मे ति व दु सा ध न ता
 अ व ल म्ब ना य दि न न त्त र नू त्र य ति च तः कर म रु स्म मा ये ॥ ग ग ण स्थ ल दा जा नू रा ग णो यो ग तौ शु क ॥
 जा ती व वि दु म घ टः स्म लः संध्या व धू क रा त ॥ अ त्रै तं रे वि शा ला क्षि च न्द्रो र्दं तु तं मो रि युं । उ द या डि शि र
 ॥ स्ना नं उ य तः शु क टै वृ त ॥ ए वा ची मु खे वि भा ती नु रु द या डि क टि स्थि तः । दी यः त्रि नु व न स्म कः पु य द्य नै
 ल मि श्र या ॥ उ द या च र मा रू ठा ज ति च न्द्रो नि शा मु र्वा या ना व य त तो र्दं स शु क्क रु स्म नि र स्थि त ॥ उ द य

कुम्भतश्चन्द्रसमोऽसुखितवत्स्वित्तैः उदयापितस्तदा कनः प्रचसे तु जगत्त्रयः कमणाकिरणी शुद्धो मृण
नेरिववारिवत्। पितृतीवतमः साधु वैलोकात्तर्जतधनं ॥ एवंविधेन गामुखे वनिकुविश्रुतियाः
साधुः किरिमेष्टममानममुतो जातः ॥ सायित्रविद्याश्रुवाहितोऽप्या ॥ सावन्मभवत् ॥ ममपुत्रः
रकसस्ततमरुतयदुःखाती ॥ अने आह ॥ एकोपित्वदीयसुतः श्राप्यः ॥ उक्तं च ॥ चतुरो म
पुरस्तात्गीर्गतीरश्चकलालयः ॥ गुणग्राहो क्षमावैवमकोपीरुग्धरः सुतः ॥ किं जातैर्वदुनिः पुत्रैः शोकः
तस्यकारकैः ॥ वरमेकः कनातः ॥ अत्रिप्रयत्नकुलं ॥ अतः कथं त्वमर्थी कुहिनीमकार्याववीत् ॥
नसहस्रं नममपुत्रं नमः ॥ अतः दक्षकुरु ॥ अथाप्रतिज्ञयात्र साक्षिकं कृत्वा ययस

पुत्रः ॥ अथाप्रतिज्ञयात्र साक्षिकं कृत्वा ययस
होययामास ॥ सवतत्रस्थो वेश्या जातनयाद्विकारो नृगृह्णाति ॥ अतः ॥ वैशिकीं कुत्रिमांवाणीमली
कपय स्या ॥ कौटिल्यं कृत्तिमाधावः कृत्तिमरुदिततया ॥ हास्यं वदति मीदुःखं सुखं चैव मयार्थकं। या
तनं विनयोयेतस्त्रेहो जावो निरीहता ॥ समत्वं सुखदुःखेषु धर्माधर्मेषु सक्रिया ॥ नृजं गयुरतश्चै
व कौटिल्यं कमर्शनं ॥ इत्येवमादिसमग्रं वेश्यां तरशिक्षितं ॥ ततस्तथा पुत्रः प्रतिज्ञाय पूर्वकं वनिजेन
समर्चितः ॥ तं वैशिकीं कुर्वती आह ॥ विशेषं वद ॥ एवं वदति वेश्या वदति ॥ ततो वदुनिरेचितं केके
ततत्र सर्वस्वग्रहाणुशक्रोमि। तया सर्वमनितुं वेदितं ॥ माता आह ॥ निश्चितमेव वेश्यामुतो न

२५
शुक

इश्वरवगृह्यतेषु यं च नैव ग्राह्यं तत्तदयदायं गंगं नु न मल्लामु कलाययति॥ तदा त्वया वाचं॥ अहम
यितत्रयापिनयदिनयासित इ परिष्ठापितं नु क्ता॥ अथ कृयेजलयरिद्धिनेऽवर्तं जं यादेयात नो सो मे
उतः त्वां यति सर्वं दास्यति॥ ॥ न यो को गं वि तात त्रडविणेन किं॥ अस्ति मे हे नये वार्था धर्म स्थाति कं ए
वा शत्रूणां यणि पाते न पा स्यते सु मनः कथाः॥ ॥ माता ग्राह॥ जीरु मे वं वद मृत्यु दार्थः या ए द श्रु॥
उक्तं च॥ मा मा रु सं समा लं अ न रो न डा णि य श्य ति सा रु सी सर्व का र्थे सु लक्ष्मी ना जन मु त्त म॥ ॥
दि व॥ ना जि त्वा पर क र्मा णि न कृ त्वा क र्मा दुः क रं । न कृ त्वा म त्त ना ती व या प्रो ति म रु ति श्रि यं॥ का ल
म म वि ष म क रः परि ला व र्ण मा न का रः॥ का लः॥ क नः॥ क रो ति गुरु र्थं दा ता रं या चि ता रं व॥ अ रु वोः

लोच न दि वा य वि ष्ये॥ इ ति कु रि ती ज व न ग क रः॥ उ क्तं कृ ते ना ने न स स्व त्वं दी र्घं स र्गं व ड र्थं व गृ ह
त्वा मा न रु तो निः का शि तः॥ ॥ उ क्तं च॥ य तः॥ ॥ ला णि आ व ति आ जा य रि षा ने म नो रु व व सा णि मे
कं ति सर्व वि त्तं मि त्तं जी व ण ने कं ति॥ उ त्त य॥ ध न्या ग णि का व णि का व नि ता या यु रु षा णि म नो ज व व
सा नं । गृ क्ति सर्व वि त्तं मि त्तं जी व न गृ क्ति॥ य त्वा रं पो त मा रु ह्य स्व गृ ह म गा त्॥ ए का कि नं परि
ज न र हितं दृ ष्ट्वा रु त्तं अ य का र णं पु क्ति॥ अ स्था से षि स्व ज न ल ज्जा ना ट य ति मं त्रि मु रे व न नि वेः
दि त्त वा न॥ ॥ ॥ दि वे गं व त्त मा वि ज्ञा टं वि धे हि वि ष दा र्थं य दा यि र्थं सः सं य य ते॥ ॥ उ क्तं च॥ वि
ता मि मां व रु सि किं ज मे ग ना द यो गं वि यो ग वि नि मी लि त ने त्र यु र्म । यि एं गृ हा ण वि व वा रि य धो य

नातं देवद्वर्तितिविषयः स्वतः संपदोऽयम् ॥ सवृत्तानि चिन्ताः ॥ अज्ञानं गति आरकारणो नूनं ॥ धीरायुसंनव
 दनाः सुदृष्टेयितत्रनिर्हन्ति ॥ किमनेनमनेनायिसत्त्वरेणमनस्विना ॥ गतेनयौयतेदोषो हर्षश्चैवाग
 तेनव ॥ एवममाययो ॥ ॥ साधारु ॥ ततश्चांश्चास्यधूर्तमायामाकार्येदमववीत् ॥ शृणुयत्कौतुकीं संवृ
 त्तं तद्देयिउपेयितोगतः ससर्वस्वः ॥ कोऽपि न्यायनगर्वितोविषयिनः कस्याप्यर्त्तगतः स्त्रीभिः कस्यन
 ख ॥ ३ ॥ उविमनः कोनामराज्ञयियः ॥ कः कातस्यनगोवरांतरगतः कोऽपि गतो गौरवको वादुर्जनवागु
 रासुपतितः कोमेनजातः पुमान् ॥ रादृष्ट ॥ किं हि एतं राते वादुलयाशेमरा इह द्रुहने ॥
 रुनि ॥ २ ॥ हिरण्यगर्जनविद्विद्या ॥ १ ॥ एतरेण ॥ तते वेश्यामात प्रतिशयेन जीताया ॥ इमामितु

तारसंज्ञयारं पथीगतं डर्वं गृहा ॥ नानेव त्वं वया धूर्त ॥ यम ॥ १ ॥ यं डर्वं गृहीत्वा शोभेता सरुः
 देतातमारुत्य स्वगृहमागत्य महोत्सवमकारयेत् ॥ १ ॥ ततु कथां श्रुत्वा प्रजावती सुखा ॥ ॥ इति युक्तः
 सप्ततौ द्वादशतितमी कथासंग्रहः ॥ १ ॥ अन्यस्मिन्दिने प्रजावती युक्तं पश्यत् ॥ ॥ सोऽप्यारु ॥ याहि देवि
 विजानासि यदिजारे समन्विते ॥ सजनीवपुरावर्तुं नर्तुरयेकवग्रहे ॥ ॥ प्रजावत्याह कथमेतत् ॥ ॥
 मुकोववीत् ॥ अस्मि चंदपुरं नामनगरं ॥ तत्रानूदार्दिकः श्रुतयातः श्रीमान् ॥ तस्य सजनीनामनार्थी
 परतरत्नपदानां देव ॥ १ ॥ मतो इति लोकां देवकार्यवार्दिकः ॥ कथं तेन गृहान्निर्गत्य यातः
 ॥ संध्यायां सुवार्दिक ॥ सनागत्य तस्य स्याधो जागे स्थितः ॥ सावतत्रारु दायत्याकेशेषु गृहीता कथ

यमुच्यते॥ तत्रोत्तरं॥ मायतिनाधुतासती द्वितीयाग्निमवलोक्य पारु॥ मया कथितं द्रव्यं करो गृहे नवर्त
 ते॥ सवगतसुदेव श्रोत्रे त्वं विधास्यति यद्येयि यतिं वायुर्वै त्वदीयं द्रव्यं हर्त तद्यायि क्षीतं॥ रथकृति स
 मये समागते तव गृहमेवाग्निमि॥ गुवयोः संगते वानरः नर्मशयः॥ इति कथां श्रुत्वा प्रजावती सुप्ता॥ ॥
 इति शुकसप्ततौ त्रयाविंशतिकथासंग्रहः॥ २३॥ अन्यदा प्रजावती शुकं पृच्छ॥ ॥ शुकः पारु॥ तत्रा
 स्ति वज्रपुरं नाम नगरं तत्र सिद्धसेनो नाम क्षयनकः पूजितः तस्य नगरे न्यः शितयं दो गुणिर्नाम मुखः
 समागतः॥ तत्र गुणिनाम द्वीये जना वर्जितः॥ आवको नो यात्मा यन्मृतः॥ क्षयनको यितस्य पूजाः
 मसरुमानः स्वयं वेद्यात दीया श्रये दे प्रयित्वा देव्या लुब्धो नशीलः॥ इति श्रुताम्बरस्य लोकप्रवादं म

श्री

शुक

वरं दर्शनाय जनमाकारयामासते॥ क्षयनकः रत्नं गारिजाः श्रुताम्बरसुवेक्षितः॥ सः यः
 श्रेष्ठो नरो दीयाग्निमुपाविष्टः॥ तत्रा तालाग्नौ नवीनं ध्वजं दत्तं हस्तो निर्जितः॥ ततो लाक्षा
 पद्मादः संवृत्तः॥ यदसौ क्षयणको नरे तव हस्तः॥ इति श्रुत्वा प्रजावती सुप्ता॥ ॥ इति शुकसप्ततौ त्रया
 विंशतिकथासंग्रहः॥ २४॥ अन्यदा शुकः पृच्छति॥ ॥ शुकः पारु॥ याहि देवि न दोषस्त यदि जाना
 ति नायितुं॥ रत्ना देवी वयं यातु यायाजारमन्त्रिता॥ अस्ति जलदात्रिधानो ग्रामः तत्र राजयुवः
 क्षमराजः रत्ना देवी तस्य पिया ग्रामणा देवमुखः सुतः तदीयो धवलः॥ तौ द्वावपि रमते गृहे रः
 त्ना देवी परस्य रमताते॥ ॥ अन्यदा युवयितरो तद्गृहीतस्थित दाराजयुवः समागतः॥ तः

२८
शुक्र

दाकिमुत्तरं ॥ ॥ शुक्रः पारु ॥ ततस्तया कृतः सजो दं गुल्यात मेयत् ॥ नः काशितः तस्मिं श्रुवंगद्वति जया
त्यतिः किमिदमित्यतः ॥ ॥ सारु संती पारु ॥ अस्य युवः त्वद्गृहे शरणगतः ॥ मया वधधितः ॥ ॥ यतः ॥
सखा त्रयस्त्राण सारु सता यस्तत्कार्मिकं कर्म सुयस्य शक्तिः ॥ बाहुद्वयीया सुफलैर्लजाते करोति तत् श्री
कारणतां मयुक्तां ॥ अतः संतुष्टा वज्रजिगद्भ्यः समर्था यमुत तेनैव कृतं ॥ इति श्रुत्वा यजावती मुखा
इति शुक्रसप्ततौ पंचविंशतिकथा संप्रवृत्तः ॥ २५ ॥ अत्रापि यजावती गमनाय शुक्रं पृच्छति स्म ॥ ॥
शुक्रः पारु ॥ रं नो रुग्नु कामानां कोविदं कुरु महर्षि ॥ मोहिनी च समर्था या विजारं कर्तुमीश्वरि ॥ अ
लिङ्गस्य पुरं नाम नगरं ॥ तत्रार्थो नमि गच्छत ॥ तस्य मोहिनी नाम जार्था तां ववहिर्गतां कुमुखो धू

भते ॥ तत्पतिर्ज्ञातं तस्मात्ततो मोहिनी ॥ ततानि शार्धं यार्थे स्थित एवति श्रुति ॥ तथा धूर्तस्य कथा
नरं रात्रौ धात्रि खट्वा स्थितां अर्धं कुरु सां गृहीत्वा तेन तथा कृतं ॥ तद्वा कुर्वन् जर्ता मोयुं विद्वेध
तः कथं गच्छति ॥ ॥ उत्तरं ॥ धृत्वा वयति पारु ॥ यदा यमानयमया वौरो धृतास्ति ॥ ॥ तयोक्तं ॥ वहि
र्जाता विजेम्यहं एनं च गृहीष्ट्वं दीयमानं तेन च तथा कृतं ॥ सावजार्गं मुक्ता गृहीत
वैद्यस्य जिह्वां गृहीत्वा तं यैव सप्तायादत्यतिर्गुडहस्तो दीपं गृहीत्वा समागतः ॥ किमिदं यदुक्त
जीह्वः ॥ कथमत्र ॥ ॥ योक्तं ॥ शुभा होय मे तेन यौरुषेण क्षयं वजसीति निर्जितो लजितश्च
सः ॥ इति कथां श्रुत्वा मुखा ॥ इति शुक्रसप्ततौ पंचविंशतिकथा संप्रवृत्तः ॥ २६ ॥ यातः यजावती ग

सिंहेनोः॥ कः शत्रुः॥ तेन शशकेन धृत्वा कूपमेकं नीत्वा तस्य सिंहस्य प्रतिविम्बो जलमध्ये दर्शितः॥ सिंह
 लोपिमूर्खेन जले दृष्ट्वा कंयमया॥ होमनः॥ यतः॥ बुद्धिर्वलवती जीरुसत्त्वानां नयराक्रमः॥ शशके
 तस्य सत्त्वेन रुतः सिंहः यमजया॥ ५३ कः॥ एतद्दृष्ट्वा न वै वा न्यात्रिषु मुक्तेः धनुष्यता बुद्धिबुद्धि
 तोः शशकेन हतिमया युद्धे॥ ५४ कः॥ यतः॥ बुद्धिर्वलवती तस्य निर्वुद्धेः सुकुतो वली॥ वने सिंहमदो न
 शशकेन निपातितः॥ इति कथा श्रीमद्भगवत्गीतायां ॥ इति श्रीकृष्णसप्तमो विंशतिर्नामोऽध्यायः
 ॥ ५५ ॥ अथ सिंदिने गमनादयुक्ताय ॥ एकं पृथक् ॥ यत्किं देवि मनो यत्र रमते कम
 लानने॥ राजिती वविजा न सिद्धिर्कं भूतानि वृजो पत ॥ तस्मिं शांतिपुरं नाम नगरं तत्र मानवश्रेष्ठीः

श्री

तस्य सिंदिने गमनादयुक्ताय ॥ एकं पृथक् ॥ यत्किं देवि मनो यत्र रमते कम
 लानने॥ राजिती वविजा न सिद्धिर्कं भूतानि वृजो पत ॥ तस्मिं शांतिपुरं नाम नगरं तत्र मानवश्रेष्ठीः
 तस्य सिंदिने गमनादयुक्ताय ॥ एकं पृथक् ॥ यत्किं देवि मनो यत्र रमते कम
 लानने॥ राजिती वविजा न सिद्धिर्कं भूतानि वृजो पत ॥ तस्मिं शांतिपुरं नाम नगरं तत्र मानवश्रेष्ठीः
 तस्य सिंदिने गमनादयुक्ताय ॥ एकं पृथक् ॥ यत्किं देवि मनो यत्र रमते कम
 लानने॥ राजिती वविजा न सिद्धिर्कं भूतानि वृजो पत ॥ तस्मिं शांतिपुरं नाम नगरं तत्र मानवश्रेष्ठीः

शुक

देवियदिर्नृत्तमीश्वरी॥विषमेयच्चकारभुंकायतिर्निधौ॥अस्तिशंखयुरं नामनगरं॥तत्रशंकरोः
नाममालिकः॥मुमुक्षुदिमान्मुरजाभिधाजार्थावसुरतयियासुनगासुरूपावकुनर्तुकावाअन्यदार्शक
रगृहेयितृकार्यमा॥तत्तस्मिन्ननुत्तययतयश्चत्वारोनिर्मिताः॥पुष्पाणिवियणायगताव
तुःपथाग्रामणीर्वाएकमुत्तरालंभवलाधितं॥यश्चात्यंत्येकंतेयथकमागताः॥यरस्यरमः
जानंतःमदीयंनवर्नयानेवसमार्गंनवमिति॥द्वितीयेद्रिमातेकेवाटिकीगतेवनिक्कत्तुः
नोर्कुरंतुतयासरुययो॥वानिज्यामि॥जानेयदिद्वारंसमार्यदृष्टातयावनिक्कयाचूतवशः
कोपयतीयुः॥तत्रक्षिप्वाजयमुत्तं॥मकूटेर्द्वस्तैववहिरंतरालःसमायातः॥तदृष्ट्वा

शुक

श्री

तस्मात्तदृष्ट्वाग्रामणीःक्षिप्तः॥~~तत्र~~तरालादमेजाएउसमं॥क्षेप्ताःवलाधियंदृष्ट्वातथै
वक्षिप्तः॥मालिकोत्तिनश्रुतस्मिन्नितृकार्यंयदृष्ट्वाजोजिताः॥एवंदृत्वातथाचिन्तुणामयश्यद
लितनांयथकृजेननपरमवधर्तसर्पिसवनिजनुजानेववदुयूक्षताउपरिस्थितेनचसर्पिः
णीशंरुमानेनचमूलेतानिजावधतिरमितिज्ञात्वाजाजनमुक्तेलग्नं॥उपरिस्थितस्वशंकितः॥
सायिचलग्नंलग्नमितिचदनजयेनिर्यये॥अन्येयिलग्राक्षरभयाकुलानिर्गताः॥इतिरेणजने
भृष्टासुविस्मयखलिखरदिताःततःसाकर्थंनवतु॥~~उत्तरं~~यदाहोयत्यापृष्टकिमिदमिति॥
~~तदातयोक्तं~~॥अद्वाहानंकर्तंआइमिदमूठतयाप्रेयाअतःसाक्षात्तुष्ठाकीताःयितरलेविनिर्ग

५४
शुक

तं गुलीयं जिघृक्षति गृह्णाति ॥ अने न विधिना दत्तं गुलीयं सकर्षं गृह्णाति यः ॥ ॥ शुकः आह ॥ तितः
कया ह कस्तदलनमानः याति स्थिना ॥ ॥ शातिकमाह ॥ देहि मे तिल उग्र शतं यत्सी कारितं ए राएव मुः
क्तः ॥ ॥ स आह ॥ कश्च वक्ता समंकारश्च कीदृक् ॥ ॥ तिनो क्त ॥ यस्य प्रतिद्वि कां यत्नयात् ॥ तदार्थं गमत्यं श्री
करे ॥ अरु रीय कमादाय तिल ग्राहक स्यात् ॥ सोयिय गमर्तय यौ ॥ तयो र्यदि प्रजावती तवा
येर्व बुद्धिरस्ति ततो गम्यती ॥ नान्य शोत्य के शुके ने सा मुखाय ॥ ॥ इति शुक सप्तमोऽवतु स्त्रिंशत्तमी
कथा संप्रहः ॥ ॥ यना रतीति तामुत्ते र्गैः पुनरु ॥ हे कीर गोमिष्ठा मि कां क्षितं सुखं लो कुं ॥
शुकः आह ॥ सुखमेवा नु न कर्षं सरे पुनरि बुद्धि ॥ जाना सि च नागनी च यदि द नु च मुत्तरं ॥ ॥ य

रावत्याह ॥ कथमवत ॥ कीर क ना ॥ ॥ शुकः आह ॥ इ न पु त्रं क र्ण क थ य क ल्या को तु र्क मे क था
य ॥ ॥ शुक आह ॥ अस्ति गत निधा ग्रामे ग्रामातीः श्रुत गत राख नाया ॥ नार्थी ॥ सा आत्मयति त्रित्यं
या सु वरुं बुर्क यावते ॥ ॥ पतिराह ॥ सह प्र क धा न म ॥ हे य सु व वार्ता मयि को वि न जानाति
॥ ॥ द सा त द्र म मी सा दि स्त ज गा द ॥ रा र्व डी नु द्वा गृ ह मा ॥ ॥ गृह विषय स द्र व र्ण शु त्रा जा र्थ माह ॥
गृहा गतः ॥ हे न ड त्र या क धि र्त्त व वः ल जा क र क ने य म मा पि र्थ मं स दि कि मि त्यु क्तं ॥ ॥ त दो क्तं ॥ त्व
या म म पि र्थ र्थ न वि हितं ॥ ॥ ग्रामा राह ॥ दा ह मि र्क बु र्क ते द नि र्ज द क र्थ द्वा कु र ॥ ॥ यो
क्तं ॥ त्व या क शु के द त्रे उ त्ता र यि षे द त्तः ॥ बु कः ते न त द्र व र्ण क र्थ द्वा न व त्वि ति द ॥ ॥ शुकः

४५
शुक

आह॥ अथ दाना यिनी जमाद॥ यदा यत्वां संप्रदिस्व पूर्व त्वां संप्रदो वाच॥ आकारयामि॥ तदा त्वया नृ
रुमानं तव्यं॥ तेन चैव मेव कर्तं तया वगृह्यतया संप्रदो जवरीत्यादि जो जनं दत्तं॥ तत्र ग्राम जना
वदति परंतु ज्ञायाः आहुत्यपरिहारेण वदति इदं वचनमुत्तरायति॥ इति कथां श्रुत्वा प्रजावती मुखा॥
इति शुकसप्ततौ पदविंशत्तमी कथा समाप्तः॥ अथ दाना अपरेणः प्रजावती नाम नायक्यमुकं पप्रक्ष॥
शुको आह॥ यथेष्टं वृजकल्याणं न तदोषो हिक शूनः॥ तां गतीं विजाना॥ स यदि कर्तुं त्वमुत्तरं
॥ प्रजावत्याह किमेतत् ॥ **शुकः कथयत्॥** संप्रदो जवरीत्यादि जो जनं दत्तं॥ तत्र ग्राम जना
वदति परंतु ज्ञायाः आहुत्यपरिहारेण वदति इदं वचनमुत्तरायति॥ इति कथां श्रुत्वा प्रजावती मुखा॥
इति शुकसप्ततौ पदविंशत्तमी कथा समाप्तः॥

श्री

मुजग नाम्नी नित्यं जक्तं नयतिः सुतां कामयते॥ क्षत्रगदरे सीरया लाविः शीकः॥ तत्र वृत्तान्तं असमं ज
सामेति सुतां कौ कृत्वा वैश्महारिका लस्य कथयामाह॥ अथ दाना सोमरोहारिक सुतायाः सर्वं धर्मं प्रत्य
क्षीकर्तुं क्षेत्रं गत्वा गदरस्य रुतसी मते लक्षितं लक्ष्यं॥ नैवेद्यं नैवेद्यं दद्यात् कर्षणं न वतु उत्तरमिति
प्रश्नः॥ **शुक आह॥** यावत्सालिक सा पुत्रो दिष्टः॥ तावत्सालिकं रयं दद्यात्॥ यत्नः स्वसन्धेवधि
नम्य कथामानं यन्मया हलरेव न विधेयं॥ इयं वगृह्ये रोणिणी अतो ह्योरयि जीवितं रसा तलं याः
तु नित्यं हलरेव न ग्रंथेर कर्षणं वेति कस्य वचनं निदेशो यमिति जनस्य वितथा इति कृत्वा सीरयतिः
तं ततो गृहं ययौ॥ सा वप्रजाती शुकोक्तं कथां श्रुत्वा मुखा॥ **इति शुकसप्ततौ पदविंशत्तमी कथा समाप्तः॥**

कर्णिक घट गोत्रिनि॥ अस्ति अत्र कुण्डितयुरंतत्र नृधरा नामावनि कुरु एव दयात् सीता धनो जनेः त्यक्तः॥
 विदुः सायि धनी दाता धनी साधु गुण गुहाः सर्ववर्धु धनी यूज्यो धनहीनो गतः युजुः॥ जया तुलामा
 नः॥ अत्र तदा अन्यवनि कया श्रुतु लो म त्वादे कति रंगतः॥ तत्र देशांतरे किंचिद्वनमर्जयित्वा
 निज नगरमपत्यर्तवनिर्जतुलां ययावे॥ ततः कया सा तुला लब्धा॥ तुला वद्धो वनि क्मु र्य उत्र रं व के ल
 दी आनुला र्क के र्ज क्षिता॥ ॥ एकदा तस्मिन्नेव निजो जनाय गतः॥ क्रीडन् नृमाल कं गृहीत्वा युद्धे
 निज गृहं ययौ॥ वालुक स्य पिता युवदुःख रं नां गः सुकुटुम्बो विचारणाय गतः दृष्ट्वा इति वै शिमे को जने
 जगाद त्वदीय सुतो नूधरेण वानिजा गृहीतः॥ ॥ ततो सो नृमाल गत्वा नूधरेण युवदुरण दृष्ट्वा तं तं

देवताः वराचकुलीययो॥ स नूधरः कर्णिक कुरु तीर्त रुक्मिणि तेषु प्रजायदा नृमालः युद्धे लब्धे
 नृमालां लुप्तं कुरु सख्य दयं ते यत्र मूला सुजा तत्र हारं द्यो नो वालुके को वरं यः॥ एत
 दं मन्त्रि गतं॥ उवाच धूर्त सुली सम च यति॥ वालुकेः सख्यं येन युद्धे नृमालां लब्धं तत्र
 त्रिंशत्सुतं तं दृष्ट्वा ददितः तत्र नृमाला सम
 तं युद्धं सख्यं यत्र त्रिंशत्सुतं कुरु तीर्त रुक्मिणि तेषु प्रजायदा नृमालः युद्धे लब्धे

त मृत्ता राजनिष्ठमायोषाणीकृतं यः केऽपि मत्सुतां गतरे तां करोति तमहं दरिदरं कुरुते करोमि
मृत्ता ज्ञानार्थं तदिति मत्सुतां गतरे तां करोति तमहं दरिदरं कुरुते करोमि ॥ १ ॥ त्वत्तिष्ठति विकः राजसुतां प्रगुणी विधास्य
ति न तो राज रुषेः समानीतः ॥ तस्य नीयं ॥ २ ॥ त्वत्तिष्ठति विकः राजसुतां प्रगुणी विधास्य
तां तव तद्वत् कुरुते ज्ञानं ॥ सवमण्डलोपरिकं ज्ञानं कथं ज्ञानं त्विदं प्रश्नः ॥ ॥ पुनः ॥ ॥ सप्तमः ॥
कारार्थं सूर्यं कुरुते ज्ञानं ॥ सवमण्डलोपरिकं ज्ञानं कथं ज्ञानं त्विदं प्रश्नः ॥ ॥ पुनः ॥ ॥ सप्तमः ॥

नैज एतद्वयमद्वयकयटे नुंज उ सुकिद फलं वर्ण इह विरामाणि अफलन वणाणो मिश्रं ॥ कहि यि वारु ज
 र कालो हि ता क हि यि करि नन्दि आ जालि राइ आसयं । कहि यि क वूर क को लार्गं धव हं देव दारु यियं
 पुन म त क कायि पुनिलेव श्री खण्ड तरु मण्ड य क हि दूर महु अरो श्री श्री म दुर व वणी । दी ह तर वं श जा श्री
 लीनि । व ड न र क हि यि तुं ग लार मण सुन्दरं । तो रा न दे व अ न स म व रु र्ज वणी र त्त कर व वीर कणाः
 वी न श्री कृ ति श्री अ त्र वि ने मि से वी ति आ मा ल उ म ड न ने मि सि दु शर श्री कृ ति श्री अ त्र वि ने मि कृ त्त म द
 र त्त म वि सु क र्ज म स म व दार श्री गणि प न न न श्री कु सु म कु सु मार सु वर्ण गं जा री कु सु म गं धं मे
 क हु र म हा ॥ को जाना तुं ज त्त तु व ड जी य जा व ता श या त यि त्त म त वा लो ण वि य म द रु य टे नु न कु

मुकतफलं ॥ वरमिहवीरामालिक । जरेणमनामिती । कविद्विव शरु नय व ती शो नित मो नित्यं ॥ कः
 चिद्विद्वि र वं दि ता जालि रा जि का मयं ॥ कविद्वि क र्पू र क काल गं ध वे धं देव दारु यियं गु त मार कं । कवि
 दयि कृ त्त नि न व श्री खण्ड तरु मण्ड य क हि म दुर म पु अरो ॥ त्त म धुर व वणी । दी र्घ तर वं श ज ली वि दि उ नी
 कु ना यिर काल ए त्त म सुन्दरं । को र न दे व व र न म र रु हं व र र ह र वीर कणा वल्लि कृ त्ति नः अ त्रः
 वि ने मि से वी का मा ले क अ त्र वि ने ॥ म नु र व र क र्ज म त्त म वि ने ॥ म नु र क र्जि री य क र्ज म त्त म
 म क र्ज र क अ त्र वि ने मि म त्त कु न्द कु म ल कं । गणि का ज नो मा ली ॥ क कु सु मार सु वर्ण गं जा री कुः
 सु म गं धं गृ क तु स्था हा ॥ इ ये वं व द तो वा लो ण ए र ज तु री क सि ता हा ल्य ति दे ने न ग्र न्थि दि धा न रू त्त

निजश्रेष्ठमनुः हृद्युलोहपादस्यतास्थितो॥ अत्रातरेयकृतो दुष्टदुष्टि २

५६
३३

[illegible]

५८
शुभ

धूर्त्तेनूनमनेनवनिजाकिमयिकूटंकुर्तनविद्यति॥इतिमन्यमानाऐरावतीययुः॥तत्रनातिसरइतिरथातो
नृपतिसस्यवर्मवीरुद्धिसारोजगद्विरथातः॥तस्यैर्वयसिद्धः॥देशदेशांतरेयद्वादितावचनमुक्तमात्रंजानासि
ततस्तेर्मंत्रियुरायातस्मैआचक्षुर्मंत्रिणनिजर्मंतरंगमनवृत्तांतयथायानंतद्येवनिरीक्ष्यास्माकंमध्येरत्नजा
तीवधर्वधश्रुविनायकपृथक्पृथक्एकैकंसमर्थयेद्यदिनार्थस्येतानिज्ञात्वातंमध्येतोयितदायुतिसिद्धि
र्नुवितेद्यर्थतांतिजोबुद्धिसारइतिसचराजादिनीतिसारइतिकथंस्यादितिप्रश्नः॥यदावसर्मवीरत्नः
चतुष्टयंतंमध्येस्थितंनजानातितदाविष्णुगुरुमायये॥अत्रांतरेर्मंत्रियुत्रीयावृतीनीत्वायितुर्नमस्का
रणायसमागताजयश्रीनामधेयादीनंतादृशयितरंनत्वाविद्यादकारणंपृच्छतिस्मसचयथावस्थितामाः

श्री

वक्षः॥सुताआह॥माविषीदनिर्णयमहंकरिष्ये॥इतिवादिनीयुर्मांसोयथाकरणमायंति।तदागृहेदे
वनीयाः॥यथातन्मध्येरत्नमधरत्नजातसमर्थगामि॥येयुत्रीयस्मान्मयानतातंतत्कथंतास्यसि॥सु
गवक्तव्यंनिनादुमिदेहिषु।हृत्तोयतःप्रदीयानांश्रद्धकारमिवाग्रतः॥कर्तव्यतान्त्राः
सायिकिंवायम्यायतेन्यदेशिनः॥यथातान्युबोधयामिप्रस्थापितोस्तेर्मंत्रिणातयाप्रस्थापिताजोजिता
पृथक्स्थापिता॥ततःसामशृङ्गारविस्मयेषुधानंराजयुत्रंयाह॥अहंतवार्धिनीतवयाश्रुमागतात्वंय
मर्थकांचनशतंदत्वाहुंस्व॥तेनाहं॥अहंतदुर्बिराज्यंकोयदायामियरमधुनानाकिंचिद्विद्यतेइ
तिर्तनिर्दशीज्ञात्वावास्त्रांग॥वास्त्राणमपिपूर्वोक्तेनोक्तवतीवास्त्राणजगाद॥यदस्मत्पितुःपार्श्वद्वयं

शासनदृष्टान्मिस्तत्सर्वदास्येनमयिनिधनंतात्वारित्यज्यसूत्रधारययौ॥ ॥सोऽथाहुः॥मेयाश्चैकिचित्रविद्येते
परंयः॥आनन्दंदास्यामितमयिनिर्द्वयंजात्वारित्यज्यवनिकुत्रययौ॥ ॥सोऽथाहुः॥स्वामिनिरत्नवतुष्टयंगुः
होत्वासांभूयतताजंघायाःसमाह्वयत्नवतुष्टयंसमापयामासततःसायाजमुत्थायस्वशीतरक्षीकुर्वीणागृ
हमाययौ॥आतर्जयश्रीरत्नजातंममर्थंयामासः॥आर्मयेयितानाकार्यरत्नान्यर्थयतिस्मनेयिषुर्कपृच्छतिस्म
॥शकटश्रुतोग्रामःइतितत्रहोमं॥३॥कारःतत्रदेविकानामजार्थपरयुरुषरम्यताततस्वःवर्मणांविक्
यणायश्चसोयदावहिरिर्गन्तःतदाउपययतिस्मान्नीतःतद्योश्चातःसुरतमेवितापयतिश्रुर्मकारःसमा
गतोवहिरिः॥ततःकर्णसुउपययतिःसावकर्णजठलित्वितिषष्ठः॥ ॥शुकः॥यदानतयायतिमागच्छन्

जन्तमदादतिकर्णः॥तिनिःसृता॥ग्रामपरिसरेयडिदंवलुः॥आनन्दसद्वोतोओवसन्नंविःविःघरकेयः
॥३॥महीणमरुदइओसुरेण॥ ॥उत्तरः॥ग्रामपरिसरेयतिर्तवसन्नंअयतिमर्द्धोलोकोवसन्नं॥तिष्ठ
तिष्ठगृहमधोगतितःकर्महीनममदायताशरणः॥ततश्चतदाकृतःमूर्खोनुमिच्छांगतोग्रामयोश्चतदा
वतयावनिः॥रेतोजारःस्ववेश्मतः॥ततस्त्वमप्युत्तरंविषमेवेत्सितदागच्छगच्छअन्यथास्वगृहेशयनंकुः
रा॥इतिकथा॥श्रुत्वायनावतीसुप्ता॥ ॥इतिशुकस्यतौएकयंवाशप्तमीकथामं॥ ॥अथातिवाहः
दिनंयनावतीयुनःशुर्कपृच्छतिस्म॥ ॥शुकः॥कोदोषोगम्यतांदेवियदित्वंवेत्सिजायितुं॥दत्तंनजायि
तंतद्वद्विषमेनृपतेपुरः॥यनावत्याहकथमेतत्॥ ॥शुकोवाव॥अस्तिशक्रपुरीसमानामशक्रावती

६०
क

तस्याः स्वामी राजा धर्मादिगुणोद्येतः तस्या मातुः सुशीलानामा तस्य सुतो विशानामा संधिविग्रहिकः ॥ पूर्वमा
सा तस्यात्यदन्नष्टोदवाहीनः सुरास्वामिर्हृतकर्कशश्च ततो राजानर्कवदति ॥ **युनरथु कर्मविणा** ॥
स्वामिन्नयं विकारकः प्रवीणो दूतकर्मणि तदेव यादै कायियुवारितिरक्षणीयः ॥ ततो राजा तदा कर्म श्रुत्वा
तद्व्यतिकूलं नम्रप्रावृत्तमुद्रतमुक्त्वा न ॥ तस्मिन्नेव मङ्गलकारिणि युजाते राजोऽग्रे मुक्ते राजा कोपाः
स्फुटितो वचनं ततस्तस्मिन् प्रानृते समानीते कर्ष्यक्षेममवाप्नोतु इति प्रश्नः ॥ **शुकः प्राह** ॥ सविष्णुः स कुर्व
दृष्टा बुद्धिमानिदमित्याह ॥ स्वामिन्मदीयेन नाथेन श्रद्धामेधयज्ञः कृतः ॥ तस्य कुण्डस्य वेयागिसद्रव्ये वित्र
श्रेयस्कारमग्राहं नम्रवन्दाय नाय समर्पितवान् ॥ गजाः सन्ति रुपाः सन्ति विवेकाः सन्ति संपदः ॥ त्वदीयराज्य

श्रीः

तस्मिन्नेव नमः स यज्ञजै ॥ इत्युक्त्वा स रुषोत्थाय करे नमस्कृत्य समर्थयामासः स च पुनर्यरोचनमेतेनापि
गुणेन मूर्तं यत् स समर्थं प्रेषितं सर्वविद्गुरुं यविवर्जितः ततः त्वमपि जाविनि विषये उन्नतं जानासि ॥ तदा
॥ तामन्यथा तिष्ठ ॥ इति कर्ष्यां श्रुत्वा प्रजावती सुता ॥ **इति शुकस्य तौ द्वियं वा शत्रुमी कथा संप्रहः** ॥ ॥
अन्यदा गमनाय शुकं ययुक्षता ॥ **शुकः प्राह** ॥ गच्छ रं भोरु गमने युज्यते गजगामिनि यदि चेदुन्नतं क
र्तुं श्रीधरोऽहो यथा ॥ चर्मकूटग्रामे श्रीधराख्यो द्विजः ॥ तत्र चन्दनारख्यश्चर्मकारः ॥ तत्याश्च श्रीधरेणो यानः
हायुगलं कारितं ॥ चर्मकारोऽपि वनि कुडर्यं याचते ॥ **विवो वदति** ॥ त्वीह वृत्तिं करिष्ये एवमहाकाः
लायये ॥ इदं याचते कर्ष्यं न वत्विति प्रश्नः ॥ इदं विना एतस्मिन् न तरे ग्रामया लस्य सुतः स जातः प्राह ॥ ॥

लानेवीवमरुमयापोहृदयवेत्तर्त्याकरिष्येत्तदानीं हृष्टचित्तोसिनेति॥सुवदतिवेनावाहृदयचित्तसदा
 राजयुरुषैर्विधातेन्यथादर्थयावति॥ततस्तेनोक्तं हृष्टचित्तोसि॥ततोनाविनिययेवमुत्तरंजानासितदाग
 म्यतां॥इतिश्रुत्वायजावतीसुखा॥॥इतिशुकसप्ततौत्रियंवाश्रममीकथासंग्रहः॥॥अथयजातेयजावतीश्री
 गमनायकुतः॥युक्तः॥शुकः॥याहिंदेदिनातोवेत्ति यदिकर्तुंत्वमुत्तरं॥विषमेशांतिकायद्वद्वनिक
 पुत्रःयराकरोत्॥अस्यात्रत्रिययोनामग्रामः॥तत्रइति केनामवनिक्खनीकृयणादुःशीलोग्रामांतरः
 इत्यश्व॥ततःग्रामांतरान्वर्तमानो गृहीत्वा॥॥इतिनाविनोराज्यात्कःमुच्यतामितियसः॥॥शुकः
 ॥इति॥सवनिकात्मानं वीरैर्दुर्तं ज्ञात्वा समादत्त स्यवटस्यस्ययक्षस्यसमीपेडव्यंमुक्ताघटिकामादाययक्षाधी

रामेदमवधीत्॥धनं प्रादुर्भात तावत्तुमेति॥यदेतंलेखकं॥श्रुत्वा ज्ञात्वालेखधर्मं च तत्पुण्यम्यते गताश्वेरा
 : लक्ष्मणे॥गृहगतः॥इतिकर्णश्रुत्वायजावतीसुखा॥॥इतिशुकसप्ततौवतुष्टयंवाश्रममीकथासंग्रहः
 ॥यदोषेन्यत्रमावातदुःखः॥याहृद्विरुद्धं॥सुखंजो कुरुवाभ्यग्रनरानररतोत्सवः॥॥शुकः॥या
 हि याहियदाज्ञातानर्त्तरं वेत्ति जायितुं॥यथाज्ञातःपुत्राज्ञारुविद्वान्नःशुर्जकरः॥अर्वतीयुर्योवि
 क्रमाक्षराजःतस्यराजीवन्तलेखादतिविश्रुता॥साचशुर्जकरंयष्टिर्तंकामार्त्तदूयेषःरमतेनित्यं
 तदुहंनन्वाएवंविलेमतस्तथा॥याहृन्ममायसी॥तस्मिन्मुनिनासमयिमध्यस्थानावर्त्तवयति॥॥इति
 ॥ननुइवंचलावजुलि आवजइलधरमाउलिआविऊइजुवजुवइजणआउमदमदणसिलीमुह

६२
६३
आ॥ **॥उल्लाप॥** नृत्यतिर्द्वं चलाविद्युत् शङ्खयते जलधरमण्डलीं विधत्तियुवयुवतिजनाउन्मदमदशिलीमु
खः॥ तस्मिन्नेति करे राज्ञी शुर्जकर गृहं चलिता॥ राजायिविजायपृष्ठलग्नः सनूययौ॥ शुर्जकरायितां द्वारिस
मागतां दृष्ट्वा जगाद॥ कृतकं मन्ये नर्ययोषितामवेराज्ञी शुर्जमिति॥ इति शुर्जकरस्य वचः शुत्वा राजा स
र्पसादमा जगाम॥ शुर्जकरो यज्ञो गंकारयंती तेन दृष्ट्वा॥ युर्मांश्च॥ तन्मिथुर्न तथा विधं दृष्ट्वा ता यद
नुरक्ता समंता उक्लृप्तं॥ **॥युंश्चलीनामिहिरती॥** रकं कायुलदूजा उकस्य ऊरुज उ सुहं अदुःखं आ॥
केन समं विरुसिज उ यामलय उ रेह आगामे॥ **॥उल्लाप॥** रंगकः पूरयतु कस्य कथयिष्यति सुखं व
दुःखं च॥ केन समं विरुसतिया मलय उ लरुत यामे॥ तां विरुतां ज्ञात्वा राहो गृहमागमत्॥ सतां युः

रुक्मिणीः कित्वागारे स्थापयामास॥ सार्चितयंती जगाद॥ मम जन्म जीवितं तदा सुफलं यदा एतस्य प्रत्यः
रुक्मिणीः रं यु यज्ञोक्ष्ये॥ युतिज्ञां चकार मनसा॥ तदा आत्मीयां युतिज्ञां कथं निर्वाहयितुं प्रभुः॥ **॥शुर्ज**
॥ ततः सा कदाचिद् दृष्टयेषितं नरु दृष्ट्वा गृहया शुर्जने जगाद॥ त्वया त्रैलोक्ये अस्मद्गृहं गणार्चिचिनीमू
लमनिधौ निजकाषाकालं गतं या मूर्द्धलिङ्गे न शयनं विधेयमिति स तथेति ज्ञायारोत्रे तेषां नूतनस्थितः॥ सा
च कामार्त्ता सर्वकरावतुरा तत्राययौ॥ अगार नूमिमुद्दिश्य नर्त्तारमाह्वयति स्म॥ सार्चिचिनीं ह्वाय उ
धौ गत्वा तस्य लिङ्गं स्थापयितुं विश्वस्रधनुर्कं नर्त्तारमिदमवधीत्॥ धानुर्कं सिधुधानोसिलोके रखा उ
त्तिगतां सिधुर्द्विधौ वन्द्युर्कां कांतयो रुक्मिणीं गणायामिते॥ स च मूर्खस्तद्वचनं श्रुत्वा स श्रधनुर्काणि रादा

२५
शुक

तस्य देवनिर्मिता सजा तत्र कच्छपाधिनी तां सजां दुर्दूरतः हरिदत्तनामा तस्य राज्ञः सजा निर्मेतुं तकोति जल
मयी स्थलमयी वाः सदृतस्य राज्ञः पुरं ययौ ॥ तत्र वरुणा ॥ जगाद च राजानं देराजनां सजायां राजादर्शयोः
हं प्रातर्दर्शयिष्ये ॥ प्रातर्दृतमाकार्यं सजां दर्शयामास ॥ सदृतः सजां दृष्ट्वा निर्मेतुमशक्यः किं करोतु इति श्रमः
शुकः प्राह ॥ सदृतः पूजाकृतेन तत्र पूगीकृतं निक्षिप्य स्थलं ज्ञात्वा गृहं जगाम ॥ इति कथां श्रुत्वा पुनावती सुप्ता
कस्य सौमस्य वा शत्रुमीकथां संप्रहः ॥ ॥ अनेयुः पुनावती शुर्कपृच्छति स्म ॥ ॥ शुकः प्राह ॥ गच्छ दे
वं च त्वं तु वेत्ति निजं वरं ॥ यथा ते पूकया पूर्वं प्रियं हि विरकांक्षितं ॥ ॥ पुनावत्याह कथमेतत् ॥ ॥ शु
कः प्राह ॥ ॥ अत्रास्ति रेवास्थो ग्राम तत्र वाणि कुत्रः पार्श्वे नागनामतस्य नार्थी रूपसमं ॥ ॥ यत्राह ॥ रतिः

श्रीरामः श्वशुरश्च ॥ ॥ उत्तरा ॥ न कुर्वन्ति ये प्रनुत्वं कुयितं ॥ इव ये प्रसादयंति ते केवलमहिला नाः
प्रियाशोकाग्रामिन केवलं वराकाः ॥ नारदः पूतमः सोममहिषः नायिका सुवाशयनं चोन्नमनिचे विधा
नेद्विव च नात् ॥ उत्तरमाधममध्ये नायकस्य नायिकायाः शरणस्य विधात्वं नायकगुणाः ॥ नूतनयो नायिः
कवेति ॥ तां कामयते सदा ॥ कामिनी हृद्यशये होतमः परिकीर्तितः ॥ कामिनीभिः सुरक्ताभिः सतर्तका
भ्यते हिरयः न तां कामयते सायमयमं नायका ॥ ॥ नायिकायि विधाकार्यं तद्देशे प्रियानुरागा ॥ रसजा
हाहा कुशला सोऽत्र परिकीर्तिता ॥ सखायानी च वयं तावचने नीरसाक्षरा ॥ दुःखप्रसादतीक्ष्णकृतज्ञा साधमा
धमा ॥ अज्ञानकोयमाना वदुः खानाया तनानुया ॥ मानिनी मानस्त्रिनावरक्ता सामध्यमामना ॥ ॥ शयनमपि विः

६५
शुक

विषी॥ यार्थ्यारुत्रतिनीर्विमर्द्धसहतेत्यर्थं सुरताशक्तयोस्तयोः। मध्यमं स्यात्पुनः कार्यं शयनं समन्मिकं। अन्यथ
समं युक्तं मध्यमं परिकर्तितं। द्विजागे समयाश्च मध्यमं नीचमुच्यते॥ तयोर्ज्यं सुरतस्य स्यादधमं तु कर्तितं। त
वानुसुरतं राजातिष्ठः॥ ॥ **शुकः** **प्राह**॥ ततस्तयोः यत्पुनरेव अधरोटिका धृत्वा वर्ध्वा वाजेन सका कर्तुं मुखवि
तं॥ काकोरोटिकां गृहीत्वा ययौ॥ सामुमूर्च्छामनका कनखघातो जातरी दृशीत्यादि॥ इतिकर्णश्रुत्वा यजावतीमुक्ता
सुसोमोऽप्यवयं वाशतमीकं चार्तं ब्रूः॥ ॥ अथदिनांते यजावतीश्रुकं पृच्छति स्म॥ ॥ **शुको** **प्राह**॥ ग
- च कुरुचितितमद्भुती रुचिनी वविजानासि यतिर्वचनमद्भुतं॥ अस्मिन् गमो नाम ग्रामः। तत्र राहु उ
नाम राजपुत्रः। तस्य जार्थ्यारुचिनी नाम्नाः सच तथा सार्द्धं देवयार्त्रं चलितः॥ सानंतरं वा रागे योषितां मूलं त्यज्

लोहं तत्र नटायुर्मांका नाम अन्यदा सखीनिर्वृता देवावलोकिता यगता तत्र पुरुषं सुन्दरं दृष्ट्वा चकमे॥ विवाहे
देवयार्त्रं राजवेश्मनि संकटे॥ परियुद्धे विवाहे च नारी नूनं विनश्यति॥ गृहे रण्ये तथा हवे तीर्थे चैव न
नाशयेत्। यज्ञे च नथा ग्रामे नीरु नारी विनश्यति॥ खले च वेषवासे च मार्गवेष्मनि च त्वरे। युद्धे शो निर्गमे
राजा नीरु नारी विनश्यति॥ यतिवेश्मे श्य गृहे च न जलसूचकी गृहे। दिवा रात्रौ च संध्यायां दुर्दिने राजः
संनिधौ॥ शाके च सने नर्तुः स्वर्द्धं दातुं विनश्यति॥ तं कर्तुं दृष्ट्वा कुर्वन् स जया आहूय इदं तं वासुकाय रं
मदीये नर्तुदुःसहः वहिर्न निगति। तस्मात्कारणादागामिदिवसे मया वृश्चिकदस्तास्तांति कुलात्य
तिष्ठामित्वयापि विषये यन्न नृत्वा आगमं तर्था इति संकेतं विधाय स्वगृहं विधाय स्वगृहं जग्मतुः॥ त

॥ इति श्रुतमस्तौ एकोऽप्युत्तमो कथार्यग्रहः ॥ अन्यस्मिन्प्रदोषेषु जावती शुर्कययुक् ॥
शुर्कः प्राह ॥ या हे देवते तदेवोमनो दुःखे समाने ॥ सर्वदुःखे समनं कर्तुं वेत्ति वेदुं कथयति वत् ॥ यथा श
क्यं तानि जकुदुम्यमरणमुद्रवदुःखं चानकान्द्रकुलमुद्रुयदुःखं समनं कर्तुं तथा ज्ञाता यरशुदेव
तेनान्य ॥ ॥ इति चतुर्गणपरिवारे जायको यो यधीनाममृतमयशरीरः कांतियुक्तायिचन्द्रः ॥ तद
चित्तं ॥ इति तोमाउलं प्राच जानोः यरशदननिविष्टः कोलघुत्वं नयाति ॥ इति कथां श्रुत्वा प्रजावती मुक्ता
मुक्ता ॥ इति तमो कथार्यग्रहः ॥ ॥ इति कोऽस्याः कथायाः सुप्रदाययुक्तं कर्तुं राद्वेदितव्यः ॥
॥ इति शुर्कययुक्ते ॥ शुर्कोऽप्युत्तमो कथार्यग्रहः ॥ गच्छेद्विषमे वेत्ति कर्तुं किंचित्केशादरि ॥ कर्तुं देविकः

॥ इति शुर्कययुक्ते ॥ श्रुति कूटयराविधोगामः ॥ तत्र राजपुत्रः सोमराजः ॥ तस्य मण्डुकाय ॥
॥ शोनाय ॥ तिरलोपा ॥ त्वैकोनरः ॥ नर्कटो ॥ घण्टको गृहं गता रात्री ॥ तत्प्रति ॥
॥ गृहं पि च ॥ एकदालगु ॥ उगादाय ॥ देतः शोधवेधारी च यतिः ॥ कथं नवत्ति ॥
॥ युक्तः ॥ प्रयति ॥ देविकानामसर्व ॥ ॥ इति यथा ॥ शानुसुरिणी गच्छेत्तद्व्याज ॥
॥ इति नगृह ॥ वायुतिजगाद ॥ जायुक्त ॥ ॥ इति कोनयः ॥ इति कथां श्रुत्वा प्रजावती मुक्ता ॥
॥ इति शुर्कययुक्ते ॥ इति तमो कथार्यग्रहः ॥ अन्य प्रजावती प्रदोषेषु शुर्कययुक् ॥

॥ अतोऽपुन गत्वा वासो कयामास ॥ सततं स्नानं कृत्वा तस्माद् यमाद्य गणद्वयं गृहे समानयत् ॥ इति कथां श्रु-
 त्वा पुनः जन्तुः सुखा ॥ ॥ इति शुकस्य वृत्तं ॥ ॥ अथ दायुजावती शुक्रं ययः
 ॥ ॥ पुनः कथा ॥ गच्छेद्विविशासादि कर्माणि ॥ यि तु जैः यदि ते तिस्र्ये कश्चिद्गुणः सहा-
 यिनी ॥ अस्मिन् राजदुरं देवं स्थानं देवमारुह्य ॥ विकः तत्काले रतिर्गृणारदे द्योय रस्य रं विदि-
 तं ॥ ते काले ॥ अथ दानं त्रिं यतिः कृतं ॥ कृतं सती स्थिता ॥ किमिति शब्दं न शृणु देवा योक्त-
 वः ॥ ॥ अथ पुनः कथा ॥ अनेन विद्यति ॥ ततः पुनः किला जाता तस्मात्त्रयं गत्वा सा गययेण्यं गुरु-
 म् ॥ ॥ अतोऽपुन गत्वा वासो कयामास ॥ सततं स्नानं कृत्वा तस्माद् यमाद्य गणद्वयं गृहे समानयत् ॥ इति कथां श्रु-

三

[illegible]

[illegible][illegible]

कदा मालिनी गृहे यण्डे तो दिनी तो ऽति चतुरो डा मरा ॥ ४ ॥ समागतः केशवनामास्थिते
 पृष्टा हे मालिनि युष्मि गृहीत्वा प्रत्यहं कुत्र यासि ॥ **॥ मालिन्योक्तं ॥** राजा एका कन्या का पुत्रा
 यितासि ॥ तत्सुखार्थं युष्मि युधानानि गृहीत्वा गच्छामि ॥ **॥ विद्ये ॥** न मालिनि विचार ममां
 कन्या तदा मया तुल्यं वदुधनं देयं तव दासश्चास्ति तदेव दत्तं येन तव पुत्रः ततो मालिनी यि
 यात् ॥ गृहीत्वा प्रस्थापिता राजकन्या निरुद्धे गत्वा रुद्धं न दत्तं वचनं ॥ आगत्य विर्यं यत् ॥
 तत्पुत्रार्थं वदयेन तत्र गतासि ॥ **॥ विद्ये ॥** त्वं वा त्वं कन्यासः ॥ गच्छादुनार्थं यादि जर एयं मा

कदा मालिनी गृहे यण्डे तो दिनी तो ऽति चतुरो डा मरा ॥ ४ ॥ समागतः केशवनामास्थिते
 पृष्टा हे मालिनि युष्मि गृहीत्वा प्रत्यहं कुत्र यासि ॥ **॥ मालिन्योक्तं ॥** राजा एका कन्या का पुत्रा
 यितासि ॥ तत्सुखार्थं युष्मि युधानानि गृहीत्वा गच्छामि ॥ **॥ विद्ये ॥** न मालिनि विचार ममां
 कन्या तदा मया तुल्यं वदुधनं देयं तव दासश्चास्ति तदेव दत्तं येन तव पुत्रः ततो मालिनी यि
 यात् ॥ गृहीत्वा प्रस्थापिता राजकन्या निरुद्धे गत्वा रुद्धं न दत्तं वचनं ॥ आगत्य विर्यं यत् ॥
 तत्पुत्रार्थं वदयेन तत्र गतासि ॥ **॥ विद्ये ॥** त्वं वा त्वं कन्यासः ॥ गच्छादुनार्थं यादि जर एयं मा

...कोटि... ॥ तन्निश्चासु... ॥ वृष्टं कुत्रापि कोपिनदृष्टं... ॥
 ...माहृतं माहृतं... ॥ दः कारेतः... ॥ तस्याविवाहं कारयित्वा... ॥
 ...इति शुक्रसप्ततौ सप्ततौ कथासंयुता... ॥
 ...तद्वत्तरे... ॥ समागतः... ॥ तस्मिंश्च गते मानयेव ह्येव यराचूत... ॥ शुक्रमुभय... ॥
 ...नारयदा... ॥ अतराहुं न... ॥ ॥ शुक्रः आह ॥ यः कश्चि... ॥
 ...नृजवति ॥ यदनएत... ॥ ततं इजावतीस्यय